

Kanslyttrande - Remiss Bättre migrationsrättsliga regler för forskare och studenter (Ds2024:31)

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Förslagen syftar till att förbättra villkoren för, men också kontrollen av, studenter och forskare från (främst) tredjepartsländer utanför EU. Med hänvisning till att andelen svenskfödda som forskarutbildar sig sjunkit något under senare år medan andelen utlandsfödda ökar vid svenska lärosäten, argumenteras för en översyn av villkoren för den senare gruppen.

Bland annat sägs att anställningsvillkoren för forskare och studenter i Sverige behöver vara konkurrenskraftiga och attraktiva för att stärka kompetensförsörjning inom akademi och näringsliv, samt bidra till landets tillväxt och innovativitet. Utformningen av förslagen lägger stor vikt vid universitetsföreträdares, samt akademikerfackliga organisationers, uppfattning av situationen för den utpekade gruppen. Som arbetsgivare har lärosätena själva rådighet över anställningsvillkor och torde ha goda möjligheter att åstadkomma önskade förbättringar utan att förändringar av det migrationsrättsliga regelverket är nödvändigt. Det är t.ex. svårt att förstå varför en så tydlig åtskillnad görs mellan denna kategori och andra arbetskraftsinvandrare. Den fortsatta beredningen av förslagen behöver också på ett tydligt sätt anknyta till de riktlinjer för s.k. ansvarsfull internationalisering som regeringen utformat, där säkerhets- och skyddsaspekter ges prioritet framför traditionell akademisk öppenhet (finns också pågående arbete på EU-nivå).

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har inget att invända mot de förslag som framförs men vill framhålla att de försörjningskrav som idag finns på studenter såväl som forskare som söker uppehållstillstånd måste bibehållas, och eventuellt skärpas. Det avser både varaktigheten av egen försörjningsförmåga likväl som omfattning och nivå på försäkringsskydd, såväl för individen själv som eventuella medföljande. Allmänna levnadsomkostnader i Sverige kan t.ex. vara betydligt högre än förväntat för tredjelandsmedborgare. Det är viktigt att individer verkligen kan försörja sig och inte behöver vända sig till boendekommuner för stöd.

Kapitel 6 behandlar olika former av missbruk av uppehållstillstånd för forskning och studier liksom möjligheter att kombinera studier/forskning med annat arbete.

SKR anser att negativa följder av de missförhållanden som påvisats inte bara gäller lärosäten utan i synnerhet drabbar övriga samhället, särskilt kommuner.

Det är positivt med en tydlig gräns för hur många timmars arbete som får utföras inom ramen för ett uppehållstillstånd som gäller studier/forskarutbildning. I sammanhanget vill SKR påtala att möjligheterna att hitta ett arbete också påverkas av att krav på kunskaper i svenska språket kontinuerligt införs av medlemmarna i deras verksamheter.

Sveriges Kommuner och Regioner

Patrik Jakobsson

Avdelningsdirektör